

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Козачка В.В. «Судово-ветеринарна діагностика та оцінка тілесних ушкоджень собак і котів, завданих гострими предметами», поданої на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» галузі знань 21 «Ветеринарія»

1. Актуальність теми дисертаційної роботи.

Дисертація присвячена надзвичайно актуальній проблемі сучасної ветеринарної медицини та судово-експертної діяльності – судово-ветеринарній діагностиці, оцінці та експертному аналізу тілесних ушкоджень тварин, спричинених гострими травмуючими знаряддями.

У сучасних умовах розвитку правової держави, посилення вимог щодо захисту тварин, а також зростання кількості кримінальних правопорушень, пов'язаних із жорстоким поводженням із тваринами, питання доказового забезпечення таких справ набуває особливої значущості. Судово-ветеринарна експертиза стає ключовим інструментом встановлення фактичних обставин правопорушень, визначення характеру травм, механізму їх утворення, ступеня шкоди здоров'ю тварин та причинно-наслідкових зв'язків.

Актуальність роботи посилюється також сучасними викликами, зокрема воєнними діями, які призводять до значного зростання випадків травмування тварин, зокрема й гострими предметами та уламками боєприпасів. У цих умовах виникає об'єктивна потреба у створенні сучасного методичного забезпечення для експертів, яке дозволить стандартизувати процедури дослідження та підвищити доказову силу експертних висновків.

Отже, тема дисертаційної роботи є безперечно актуальною, має значне теоретичне, практичне та соціальне значення і відповідає сучасним потребам судово-ветеринарної науки та практики.

2. Загальна характеристика роботи.

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею, що системно висвітлює організаційні, методологічні, діагностичні та експертні аспекти судово-ветеринарної оцінки тілесних ушкоджень собак і котів, завданих гострими знаряддями. Основний текст дисертації викладений на 322 сторінках.

Структура роботи логічна, чітка і відповідає поставленій меті. Дисертація складається з вступу, тринадцяти змістовних розділів, висновків, пропозицій виробництву та списку використаних джерел.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету та завдання роботи, а також окреслено сучасний стан досліджуваної проблеми.

У наступних розділах послідовно розглянуто: організаційні засади судово-ветеринарної експертизи; результати анкетування суб'єктів експертної діяльності; аналіз структури ушкоджень; класифікацію травм; порядок опису ран; морфологічні характеристики ушкоджень; визначення давності травм; диференціацію прижиттєвих і посмертних ран; лабораторні та

інструментальні методи дослідження; критерії оцінки тяжкості ушкоджень; структуру судово-ветеринарного діагнозу.

Такий підхід свідчить про системність мислення автора та глибоке розуміння предмета дослідження.

За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано 24 наукових праць, які повністю відображають зміст проведеного дослідження, поміж них: 1 розділ у колективній монографії, 1 наукова стаття в періодичних виданнях категорії А (у співавторстві), 10 наукових статей у фахових виданнях України категорії В (у співавторстві), 9 тез доповідей на наукових конференціях, 1 методична рекомендація, 2 авторських свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір.

3. Наукова новизна та теоретична цінність.

Дисертація є першою в українській судовій ветеринарній медицині кваліфікаційною науковою працею, в якій на основі комплексного й системного дослідження приведено теоретичне й практичне обґрунтування алгоритмів судово-ветеринарної діагностики тілесних ушкоджень, завданих гострими знаряддями, розроблена система їх оцінювання у собак та котів, а також сформульовано рекомендації щодо використання спеціальних ветеринарних знань під час досудового розслідування правопорушень, вчинених проти життя і здоров'я тварин шляхом завдання ушкоджень їх гострими предметами.

Найважливішими науково-обґрунтованими положеннями, що містять наукову новизну, є такі: *уперше*: запропоновано авторську класифікацію ранових ушкоджень, спричинених ГТЗ, базуючись на 18 критеріях, які використовуються для оцінки клінічного стану живих травмованих тварин або проведення патоморфологічного аналізу трупів, визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень, встановлення каліцтва, описання місцевого стану травмованих тканин і органів (*Status localis*), формулювання судово-ветеринарного діагнозу та надання заключних висновків експерта; з'ясовано ознаки та механізм утворення ранових ушкоджень внаслідок дії ГТЗ, яким притаманні колючі, ріжучі, колюче-ріжучі, пиляючі й рубаючі властивості; обґрунтовано критерії судово-ветеринарного визначення прижиттєвості й посмертності утворення ран, завданих ГТЗ; з'ясовано особливості структури шкірних сполучнотканинних рубців, утворених після загоєння ран, завданих ГТЗ у собак та представлено детальну схему їх макро- і мікроскопічного опису в СВЕ; запропоновано авторську класифікацію шкірних рубців за 17 виокремленими критеріями; сформульовано дефініцію «судово-ветеринарний діагноз»; *удосконалено*: порядок опису ушкоджень, завданих ГТЗ, під час проведення СВЕ; судово-ветеринарні алгоритми виявлення сторонніх предметів в ранах, завданих ГТЗ, у собак і котів, зокрема осколків скла, об'єктів рослинного походження; систематизацію ознак судово-ветеринарного визначення ушкоджень, завданих ГТЗ (ріжучими, колючими, колюче-ріжучими, рубаючими, пиляючими); *набули подальшого розвитку*: загальні організаційні положення з питань призначення та проведення СВЕ за

ушкоджень тварин ГТЗ; ретроспективний аналіз нозологічної структури, виду, локалізації та характеру ушкоджень ГТЗ собак і котів; структурування судово-ветеринарного діагнозу щодо ушкоджень, завданих ГТЗ; Авторство розроблених окремих положень щодо судово-ветеринарної діагностики та оцінки тілесних ушкоджень собак та котів, завданих ГТЗ, дисертантом підтверджене двома свідоцтвами про реєстрацію авторського права на твір № 138476 та № 140675.

4. Практична значущість роботи

Практична цінність дисертаційної роботи є надзвичайно високою.

Робота містить: чіткі алгоритми експертних досліджень; стандартизовані підходи до опису ранових ушкоджень; критерії оцінки їх тяжкості; рекомендації щодо формулювання експертних висновків.

Матеріали можуть широко використовуватися: судово-ветеринарними експертами; лікарями ветеринарної медицини; викладачами та здобувачами вищої освіти; правоохоронними органами, судом.

Важливим є те, що дисертаційна робота сприятиме підвищенню об'єктивності експертних висновків та їх доказової сили в суді.

У дисертаційній роботі поглиблено, доповнено і оптимізовано універсальну систему судово-ветеринарної діагностики та оцінки тілесних ушкоджень собак та котів, завданих ГТЗ в СВЕ, патологічній морфології.

Судово-ветеринарним експертам та ветеринарним патоморфологам запропоновано методичні рекомендації «Судово-ветеринарна діагностика та оцінка тілесних ушкоджень собак та котів, завданих ГТЗ», а також рентген-зонд для обстеження та визначення просторового розташування раневого каналу.

Отримані результати застосовуються в таких сферах професійної діяльності: в судово-експертній роботі (акт впровадження в Національному науковому центрі «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса»; в клінічній роботі (акти впровадження у Ветеринарній клініці «Зоолукс» (м. Київ), Ветеринарній клініці «Довіра» (м. Харків); в освітній діяльності (акти впровадження в Полтавському державному аграрному університеті, Подільському державному університеті, Національному університеті біоресурсів та природокористування України, Дніпровському державному аграрно-економічному університеті, Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького, Білоцерківському національному аграрному університеті).

Отримані дані щодо СВД та оцінки тілесних ушкоджень собак та котів, завданих ГТЗ, можуть бути використані для написання підручників, навчальних посібників, довідників, словників, методичних рекомендацій, підготовці атласів.

5. Повнота і логічність викладу.

Матеріал викладено послідовно, логічно та аргументовано. Автор дисертації демонструє високий рівень професійної підготовки; володіння сучасними методами дослідження; уміння узагальнювати значні обсяги інформації.

Текст написаний науковим стилем, є доступним для сприйняття та добре структурованим.

6. Дискусійні положення та зауваження

Попри безперечні переваги, дисертаційна робота містить окремі дискусійні моменти, серед них:

1. У дисертаційній роботі зустрічаються окремі граматичні, технічні помилки.
2. У вступній частині дисертаційної роботи, зокрема в анотації (стор. 2), при першому згадуванні термінів «судово-ветеринарна діагностика» та «гострі травмуючі знаряддя» доцільно навести їх повне розшифрування. Це зумовлено тим, що перелік умовних позначень подано лише на 23-й сторінці, що може ускладнювати сприйняття матеріалу на початковому етапі ознайомлення з роботою.
3. В роботі наведено приклади опису шкірного рубця у собаки (стор.183), але відсутня експертна інтерпретація отриманих результатів. Доцільно було б після кожного такого прикладу формулювати висновок щодо діагностичного значення виявлених характеристик (зокрема визначення давності травми, умов загоєння, можливого механізму утворення ушкодження).

У контексті викладених зауважень доцільно поставити низку уточнювальних питань.

1. Чи диференціювались у дослідженні фізіологічна та патологічна грануляційна тканина, і як це впливало на інтерпретацію результатів цитологічного аналізу та визначення стадії ранового процесу?

2. За вашою методикою, яка максимальна давність рубців у тварин може бути встановлена?

3. Згідно з авторським визначенням судово-ветеринарного діагнозу за проникаючого поранення грудної порожнини та розвитку гемотораксу, що буде основним ушкодженням, а що його смертельним ускладненням? Та чому?

4. Які фактори, на ваш погляд, впливають на швидкість загоєння ран від гострих предметів у котів та собак?

5. Які переваги застосування рентген-зонду в поєднанні з рентгеноконтрастним препаратом? Чому в даному випадку недостатньо використання стандартного рентгенографічного дослідження, при введенні контрастної речовини безпосередньо у рановий канал? Чи не спостерігали ускладнень у вигляді заламлювання зонду і чи можлива перфорація м'яких тканин зондом під час його введення?

6. В своїй роботі у результатах власних досліджень наведено такі тілесні ушкодження: відчленування, розруби, відруби, розпил, відпил. Чи можуть наведені види ушкоджень зустрічатися ізольовано, чи вони, як правило, поєднуються між собою та взаємно доповнюють один одного у межах одного пошкодження?

7. В наведеній вами класифікації ранових ушкоджень, завданих гострими предметами, вказано, що за сполученням із зовнішнім середовищем вони

бувають: відкриті й закриті. Потребує пояснення що мається на увазі під терміном «закриті ранові ушкодження».

8. Чи може автор навести конкретні практичні приклади, коли виявлення ран *post mortem* має вирішальне значення для судово-ветеринарної експертизи, зокрема у контексті прийняття рішення щодо відкриття або відмови у відкритті кримінального провадження?

9. Чи існує в судово-ветеринарній практиці потреба у визначенні давності нанесення травматичного ушкодження відносно моменту смерті тварини, у яких випадках такі дослідження є необхідними та яке їх практичне значення для формування експертних висновків і прийняття процесуальних рішень?

7. Відповідність сучасним вимогам

Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам до такого рівня наукових робіт. Вона має чітку структуру, містить наукову новизну, орієнтована на практичне використання; базується на сучасній доказовій базі.

8. Загальна оцінка роботи.

Дисертаційна робота є комплексною та високоякісною науковою працею. Вона значно підвищує рівень методичного забезпечення судово-ветеринарної експертизи в Україні.

9. Висновок

Дисертація Козачка В. В. є актуальною, має значну наукову новизну, характеризується високою практичною цінністю та відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року».

Рекомендую дисертаційну роботу Козачка В. В. на тему: «Судово-ветеринарна діагностика та оцінка тілесних ушкоджень собак і котів, завданих гострими предметами» для подання в разову спеціалізовану вчену раду для прилюдного захисту.

Рецензент,
кандидат ветеринарних наук, доцент,
доцент кафедри хірургії та репродуктології
Державного біотехнологічного університету

Катерина СИНЯГОВСЬКА

м. Харків

10 квітня 2026 року